

POROČILO O DELU SINDIKALNE KONFERENCE OSNOVNIH IN GLASBENIH ŠOL TER ZAVODOV ZA IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH V MANDATNEM OBDOBJU 2014–2018

Pripravila: Jelka Velički, predsednica Sindikalne konference osnovnih in glasbenih šol ter zavodov za izobraževanje odraslih

Mandat Sindikalne konference osnovnih in glasbenih šol ter zavodov za izobraževanje odraslih smo začeli z volilnim zborom 16. 9. 2014. V obdobju od leta 2014 do 2018 so našo dejavnost zastopale tri ministrice – najdlje dr. Maja Makovec Brenčič –, ki smo jih ob nastopu funkcije seznanili z odprtimi temami in aktualnimi vprašanji v dejavnosti. Vsakokrat smo dobili zagotovilo, da bo ministrstvo vse rešitve in spremembe iskalo ob sodelovanju z vsemi deležniki v izobraževanju.

Štiriletno obdobje je bilo pestro, z veliko spremembami, napovedanimi ukrepi, ki so povzročali ogorčenje in nestrinjanje v učiteljskih zbornicah, od nas pa zahtevali hitro odzivnost in dokazovanje z argumenti. S pomočjo pravne službe GO SVIZ smo se v sindikalni konferenci odzvali na vse predlagane spremembe pravilnikov, Zakona o osnovni šoli, Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja ter Kolektivne pogodbe za dejavnost vzgoje in izobraževanja v RS. Članice in člani predsedstva konference – sestali smo se osemkrat – smo aktivno sodelovali pri oblikovanju pripomb k predlaganim spremembam pravilnikov in zakonov. Dragocene informacije iz sindikatov zavodov so nam kontinuirano zagotavljali sindikalni zaupnice in zaupniki z območnih odborov, s katerimi sem vzdrževala stik s pomočjo telefonskih pogovorov in preko elektronskih sporočil. Zanje smo organizirali dva dvodnevna izobraževalna seminarja, za članice in člane pa posvete, na katerih smo jim med drugim predstavili predlog nove ureditve delovnega časa in obravnavali problematiko na temo varnega in spodbudnega učnega okolja. Po regijah smo v organizaciji strokovne službe GO SVIZ v okviru splošne stavke v vzgoji in izobraževanju 14. 3. 2018 izpeljali shode za izboljšanje plač učiteljic in učiteljev ter drugih strokovnih delavk in delavcev v vzgoji in izobraževanju. Sproti smo članstvo tudi seznanjali s potekom pogajanj o stavkovnih zahtevah. Uporabne in nadvse koristne informacije pa so lahko članice in člani pridobili tudi na omizjih, ki jih je organiziral Odbor za enakost SVIZ, ki deluje v sindikatu od začetka leta 2015. Kot predsednica sindikalne konference sem sodelovala v delovni skupini za ureditev delovnega časa, na posvetih z ministrstvom glede nacionalnega preverjanja znanja, na sestankih pogajalske skupine z Vlado RS glede izpolnitve stavkovnih zahtev, na sestankih na Pedagoškem inštitutu glede vprašalnika TALIS z dodano prilogo glede zaznav nasilja, na sestankih za pripravo nacionalne konference o varnem, spodbudnem učnem okolju ... Stališča naše konference v okviru SVIZ sem izpostavljala tudi na novinarskih konferencah, v intervjujih in radijskih pogovornih oddajah.

Oktobra 2014 smo bili seznanjeni s predlogi ukrepov ministrstva za znižanje odhodkov državnega proračuna za leto 2015. Po pojasnilih ministrstva so bili ti vpeljani izključno zaradi pomanjkanja sredstev in usklajevanja proračuna za leto 2015, med zaposlenimi in v širši strokovni javnosti pa so naleteli na številne kritike. Po sklepu izvršilnega odbora sindikata smo začeli med članstvom začeli zbirati podpise v podporo ohranjanja kakovosti javnega izobraževanja in odličnosti izobraževalnega dela ter tako opozorili na zgrešeno politiko varčevanja na teh področjih.

S posredovanjem smo dosegli, da je ministrstvo umaknilo okrožnico, po kateri naj bi se dežurstvo v šoli v naravi izplačevalo z izhodiščnim plačnim razredom učitelja, ne pa s plačnim razredom, v katerem učitelj dejansko je; obračunavanje in izplačevanje dežurstva v šoli v naravi v višini plačnega razreda učitelja ter sofinanciranje in subvencioniranje šole v naravi (brez sprememb v prihodnjem letu). Odločilno smo vplivali tudi na ohranitev vrednosti ur za interesne dejavnosti, na zagotovitev sredstev za izplačilo dodatne strokovne pomoči (tudi za pouk slovenščine in za priseljence) in na izplačilo dodatka v višini 50 odstotkov urne postavke osnovne plače strokovnim delavcem v času pripravljenosti na določenem kraju. V sodelovanju z Zvezo glasbenih šol in Akademije za glasbo smo preprečili predlagano zmanjševanje financiranja glasbenih šol s strani države oziroma zvišanje plačila za starše.

V nadaljevanju poročila izpostavljam najbolj ključno problematiko, ki je v zadnjem štiriletnem obdobju zaznamovala prizadevanja SVIZ in naše konference za ohranitev kakovostnega osnovnošolskega javnega izobraževanja.

Nacionalno preverjanje znanja

Z Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ) smo 16. 4. 2015 podpisali Dogovor o določitvi meril in kriterijev za plačilo vrednotenja preizkusov nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2014/2015. K spremembi podpisanega Dogovora smo jih pozvali 22. 1. 2016 in predlagali ustrezno spremembo 1. in 4. člena dokumenta, in sicer tako, da se pri vrednotenju upoštevajo tudi kontrolni testi. Negativen odgovor na poziv smo prejeli 14. 4. 2016. Od septembra do novembra 2015 je potekala javna razprava na temo izvajanja NPZ. Delovna skupina je na podlagi prispelih odzivov oblikovala nekaj predlogov s ciljem, da se zagotovi preverjanje napredka učencev skozi celotno devetletko in da se sistem oblikuje tako, da bo koristil učencem, učiteljem, staršem in motiviral učence.

Predstavnice in predstavniki SVIZ smo se 26. 2. 2016 na vabilo MIZŠ udeležili sestanka za predstavitev dveh modelov prenove NPZ, ki sta bila pripravljena na podlagi javne razprave. Dobili smo zagotovilo, da bo nov model pripravljen za šolsko leto 2016/2017. Ministrstvo ga je predstavilo na novinarski konferenci 5. 7. 2016, vendar ga v pisni obliki v skladu s podpisanim dogovorom na SVIZ nismo prejeli. Kdaj se bo to udejanjilo v praksi, bo odvisno od ministra ali ministrice za izobraževanje v novi vladi.

Razredništvo

Na podlagi številnih opozoril našega članstva o nizkem vrednotenju dela razrednika smo v treh sindikalnih konferencah na ravni SVIZ oblikovali interno delovno skupino in pripravili vprašalnike, namenjene našim članicam in članom. Januarja 2016 smo opravili analizo odgovorov, natančneje pa smo ugotovitve predstavili na seji GO SVIZ marca 2016. O problematiki razredništva in profesionalnem razvoju strokovnih delavk in delavcev so sindikalni zaupnice in zaupniki razpravljali na dveh delnih posvetih aprila 2016 in na zboru konference leta 2017. Z vprašanjem glede načrtovanega reševanja omenjene problematike smo se obrnili tudi na ministrico dr. Majo Makovec Brenčič. Pojasnila je, da se bo vprašanje vrednotenja razredništva reševalo v okviru ureditve delovnega časa učiteljev. Zahteva po izboljšanju položaja učitelja – razrednika je bila tudi ena izmed stavkovnih zahtev SVIZ, vendar do podpisa dogovora z vladno stranjo, žal, (še) ni prišlo.

V jeseni 2018 MIZŠ načrtuje konferenco o profesionalnem razvoju učiteljev in drugih strokovnih delavcev v vrtcih in šolah, pri čemer bomo aktivno sodelovali tudi v SVIZ-u.

Neobvezni izbirni predmeti

Neobvezni izbirni predmeti so se z ZOŠ postopoma uvajali od šolskega leta 2014/2015. Upoštevaje številne kritike strokovnih delavcev, staršev in ravnateljev v osnovnih šolah je MIZŠ novembra 2015 oblikovalo delovno skupino za drugi tuji jezik. Izpeljana je bila javna razprava o jezikovni politiki (julij–oktober 2016), analiza le-te je bila objavljena januarja 2017. V razpravi je bilo ugotovljeno, da so normativi za oblikovanje skupin pri neobveznih izbirnih predmetih previsoki, ureditev pa neustrezna. Na to smo MIZŠ opozorili že v letih 2014 in 2015, predlagali nižji normativ, ki pa ga ministrstvo ni upoštevalo.

Spremembe Zakona o osnovni šoli

Na izobraževalnem seminarju za sindikalne zaupnice in zaupnike (6. 2. 2017) smo v razpravi ugotovili, da predlog novele Zakona o osnovni šoli nezadovoljivo ureja tiste elemente osnovnošolskega programa, ki jih že dlje časa vsi deležniki prepoznavamo kot nedelujoče ali problematične v obstoječem sistemu (organizacija dela in strokovne vsebine v OPB ter organiziranih dejavnostih). Na seji predsedstva sindikalne konference 15. 6. 2017 smo se odločili, da bomo k posredovanju pripomb povabili člane in članice našega sindikata, komentarje pa je bilo mogoče oddati tudi neposredno na spletnem portalu ministrstva. Na podlagi prejetih stališč članstva – le-ta niso bila enotna – smo v konferenci oblikovali skupen odziv sindikata na predlagano novelo in ga posredovali pristojnemu ministrstvu. Predsedstvo je podprlo spremembe, povezane z NPZ, uvajanjem obveznega prvega tujega jezika od 1. razreda naprej ter predlog omejitev šol v naravi. Izpostavili smo pomisleke glede ustreznosti predlagane systemske ureditve poučevanja drugega tujega jezika kot obveznega za vse učence ter opozorili na nedorečenost in nepopolnost ureditve razširjenega programa, še zlasti v delu, ki zadeva organizacijo dela in strokovne vsebine v podaljšanem bivanju in organiziranih dejavnostih. Na MIZŠ so napovedali, da bodo vse pripombe preučili in do avgusta 2017 pripravili popravljen predlog novele, ki naj bi začel veljati v šolskem letu 2018/2019. Spremenjenega predloga SVIZ-u in javnosti niso predstavili, kar pomeni, da spremembe ZOŠ s šolskim letom 2018/19 še niso začele veljati. V projekt Uvajanje tujega jezika v obveznem programu in preizkušanje le-tega v osnovni šoli naj bi se v šolskem letu 2018/2019 vključilo 175 osnovnih šol po Sloveniji, ker pa je bilo veliko še nedorečenega, so nekatere šole iz tega projekta že izstopile.

Učbeniška politika, učbeniški sklad

Po številnih opozorilih skrbnikov učbeniških skladov in po posredovanju SVIZ je v šolskem letu 2015/2016 resorno ministrstvo ustanovilo posebno delovno skupino, da bi na novo vzpostavili ustrežnejši in vzdržnejši model učbeniških skladov in uredili položaj skrbnikov letih. Zahteve SVIZ so bile, da interes založnikov ne sme biti odločujoč in da je treba nujno ponovno urediti plačilo skrbnikov učbeniških skladov, ki je bilo pred leti ukinjeno. Na objavljeni Pravilnik o upravljanju učbeniških skladov (22. 2. 2017) smo se takoj odzvali in MIZŠ opozorili na napake v njem, hkrati pa poudarili, da se sindikat z ministrstvom ni usklajeval o višini plačila dela, v pravilniku pa je le-to objavilo formulo za vrednotenje dela upravljalca sklada.

Delovni čas učiteljev

V pogajanjih je bil dosežen temeljni cilj, tj. na sistemski ravni zagotoviti celostno ureditev delovnega časa učiteljev in učiteljic ter pri tem aktivno sodelovati. Problematika, ki jo je v

minulih več kot dvajsetih letih spremljalo stopnjujoče se nezadovoljstvo, je dogovorjena s podpisom Kolektivne pogodbe za dejavnost vzgoje in izobraževanja v RS. Delodajalec dogovorjene opredelitve delovnega časa ne bo mogel enostransko spreminjati brez soglasja sindikatov. V skladu s podpisanim dogovorom se za izvedbo pouka, priprav na pouk ter popraviljanje in ocenjevanje izdelkov namenja več kot 80 odstotkov celotnega delovnega časa. S formalno opredelitvijo, da lahko učitelj opravi svoje delo tudi zunaj zavoda, pa je končno ustrezno priznana specifična pedagoška dela. Dogovorjene spremembe in dopolnitve KP VIZ so začele veljati z začetkom šolskega leta 2018/2019, v letu pred tem pa so na izbranih šolah spremljali učinke preizkusnega udejanja ureditve delovnega časa učiteljev. Pod okriljem SVIZ-a so bili v tem času izpeljani številni seminarji, na katerih so članice in člani seznanjali s potekom pogajanj in pogledi sindikata na ureditev delovnega časa. V pogovorih z ministrstvom smo upoštevali številne pripombe članstva. Predlog ravnateljev in ministrstva, da bi uveljavitev že podpisane v kolektivni pogodbi preložili, smo v SVIZ zavrnil.

Varno in spodbudno učno okolje

Na zboru sindikalne konference smo sprejeli sklep, da je treba vzpostaviti potrebne mehanizme, ki bi omogočili, da bi bili učiteljice in učitelji v svojem delovnem okolju zaščiteni ter imeli več strokovne pristojnosti in avtonomije. Na pobudo SVIZ in v sodelovanju z Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport ter Zavodom RS za šolstvo smo organizirali pet regijskih posvetov, na katerih so udeleženci in udeleženke soočili poglede na zagotavljanje varnega in spodbudnega učnega okolja. Po zaključku posvetov je bila v Kongresnem centru Brdo pri Kranju izpeljana nacionalna konferenca (20. 12. 2017), na kateri so strokovnjaki in praktiki izmenjali stališča o aktualnih temah, povezanih z vzgojnimi praksami, odnosi in problematiko neželenega vedenja v šoli. Predstavljene so bile tudi nekatere možne rešitve; nujno je treba opredeliti aktivnosti na ravni šole, šolskega sistema in tudi na ravni družbenega okolja. Doseči je treba tudi večjo stopnjo zaupanja v šolski prostor, kar bo zagotovo pozitivno vplivalo na preprečevanje nasilja. Vsakršno nasilje je nesprejemljivo, zato bomo skupaj s praktiki še naprej iskali načine za zagotavljanje varnega in spodbudnega učnega okolja ter nadaljevali s projektom.

Pričakovanja v minulem mandatnem obdobju so bila upravičeno velika, udejanjanje le-teh pa je zahtevalo veliko strokovnosti, moči, vztrajnosti na sestankih z ministrstvom in v pogajanjih z Vlado RS. Vseh pričakovanj in načrtanih ciljev nismo uresničili – a ne zato, ker bi se prepozno odzvali, temveč zaradi tega, ker je vlada želela nadaljevati z varčevalnimi ukrepi kljub gospodarski rasti, ker je odstopila tik pred podpisom dogovora, ker ministrstvo ni pripravilo ustreznih zakonskih podlag za spremembo ZOŠ. Pri načrtanih zahtevah in ciljnih bomo vztrajali, pri čemer nam bo neprecenljivega pomena podpora članic in članov. V imenu članic in članov Sindikalne konference osnovnih in glasbenih šol ter zavodov za izobraževanje odraslih se zahvaljujem glavnemu tajniku ter sodelavkam in sodelavcem strokovne službe SVIZ za sodelovanje in pomoč pri vodenju konference.